

Vergaderjaar 2017–2018

23 987

Lidmaatschap van de Europese Unie

D

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 12 juli 2018

De leden van de vaste commissie voor Europese Zaken¹ hebben kennisgenomen van de 2018- Mededeling inzake het EU-uitbreidingsbeleid (COM(2018)450 final) en de bijbehorende kabinetsreactie², alsmede van de Commissiemededeling «Een geloofwaardig vooruitzicht op toetreding en een grotere EU-betrokkenheid bij de Westelijke Balkan» (COM(2018)65 final) en de reactie³ daarop van het kabinet.

Naar aanleiding hiervan hebben zij de Minister van Buitenlandse Zaken op 19 juni 2018 een brief gestuurd.

De Minister heeft op 10 juli 2018 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Bergman

¹ Samenstelling:

Kox (SP), Duthler (VVD), Ten Hoeve (OSF), Van Kappen (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Schaap (VVD), Strik (GL), Backer (D66), Faber-van de Klashorst (PVV), Martens (CDA), Postema (PvdA), (*vicevoorzitter*), Vlietstra (PvdA), Van Beek (PVV), Van Apeldoorn (SP) (*voorzitter*), Dercksen (PVV), D.J.H. van Dijk (SGP), Knapen (CDA), Oomen-Ruijten (CDA), Schaper (D66), Stienen (D66), Van de Ven (VVD), Overbeek (SP), Sini (PvdA), Baay-Timmerman (50PLUS)

² Zie Kamerstukken I, 2017–2018, 23 987, C.

³ Zie Kamerstukken I, 2017–2018, 23 987, B.

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR EUROPESE ZAKEN

Aan de Minister van Buitenlandse Zaken

Den Haag, 19 juni 2018

De leden van de vaste commissie voor Europese Zaken hebben kennisgenomen van de 2018- Mededeling inzake het EU uitbreidingsbeleid (COM(2018)450 final) en de bijbehorende kabinetsreactie, alsmede van de Commissiemededeling «Een geloofwaardig vooruitzicht op toetreding en een grotere EU-betrokkenheid bij de Westelijke Balkan» (COM(2018)65 final) en de reactie daarop van het kabinet. Deze geven aanleiding tot de volgende vragen.

De **leden** van de vaste **commissie voor Europese Zaken**, met uitzondering van de leden van de fractie van de PVV, vragen de regering nader toe te lichten hoe zij staat tegenover het uitbreidingsbeleid van de EU, het stabilisatie- en associatieproces en de bijbehorende middelen en instrumenten, die zijn aangevuld met een reeks vlaggenschipinitiatieven, in relatie tot het binden van de landen in deze regio aan Europa en integratie in de Europese waardengemeenschap. Kan de regering aangeven hoe zij deze aanvullende EU-inzet beoordeelt, mede in aanmerking genomen dat in het EU-uitbreidingsbeleid het uitgangspunt is conditionaliteit, vastgestelde criteria en het principe van de eigen verdienste? Acht de regering deze uitgangspunten van het EU-beleid in voldoende mate in balans met de omvang en aard van de steun die deze landen van de EU nu ontvangen en de problematiek die in deze landen speelt? Kan volstaan worden met de aanvullende vlaggenschipinitiatieven om deze landen duurzaam te binden aan Europa of vereist de geopolitieke situatie extra inspanningen van de EU en haar lidstaten?

Kan de regering aangeven op welke wijze Nederland de bilaterale betrekkingen met de afzonderlijke landen nader invult om deze landen te ondersteunen in aanvulling op het EU-beleid? Is de regering van mening dat deze bilaterale inzet qua omvang en aard in overeenstemming is met de belangen die Nederland heeft in deze regio en bij stabiliteit op de Westelijke Balkan?

De leden van de fractie van de **PVV** hebben de volgende vragen aan de regering. De leden van de fractie van de **SGP** sluiten zich bij deze vragen aan.

In de kabinetsappreciatie op het uitbreidingspakket 2018 is aangegeven dat het uitgangspunt blijft dat het EU-uitbreidingsbeleid een investering is in vrede, veiligheid, welvaart en daarmee stabiliteit in Europa. Het kabinet kan zich volledig vinden in het standpunt van de Commissie dat de Unie geen instabiliteit zal importeren. Daarnaast wil de Europese Commissie garanties inbouwen voor deze regio, zodat nieuwe lidstaten de toetreding van een buurland in de Westelijke Balkan niet kunnen blokkeren. Blijkt uit het streven van de Commissie naar garanties dat juist sprake is van een slechte onderlinge verstandhouding tussen landen in die regio? Zo ja, wordt er niet een kruitvat geïmporteerd met de Westelijke Balkan? Zijn er al eerder vergelijkbare voorwaarden in een toetredingsproces gehanteerd? Zo ja, bij welke (toetredende) lidstaten?

Albanië is een land dat lid is van de *Organisation of Islamic Cooperation* (OIC). De OIC is een organisatie die de Cairo-Verklaring van de Mensenrechten in de Islam heeft uitgebracht. Landen die lid zijn van het OIC onderschrijven deze verklaring, waarin is vastgelegd dat de mensen-

rechten in lijn moeten zijn met de sharia. In deze verklaring is vastgelegd dat er geen vrijheid van godsdienst is en er geen gelijke rechten zijn voor mannen en vrouwen. In hoeverre is een lidmaatschap van de OIC verenigbaar met het EU-lidmaatschap?

De Europese Commissie noemt als belangrijke aandachtspunten in de uitbreidingslanden onder andere de verbetering van de vrijheid van meningsuiting en het garanderen van de rechten van vrouwen. De Caïro-Verklaring beperkt de vrijheid van meningsuiting (artikel 22). Vrijheid van meningsuiting is echter in strijd met de sharia. Ook voorziet de sharia in een minderwaardige positie van de vrouw. Is de regering het eens met de stelling dat de vrijheid van meningsuiting in strijd is met de sharia? De leden van de PVV ontvangen graag een gemotiveerd antwoord. Accepteert de regering de ondergeschikte positie van de vrouw? Zo nee, hoe kan de regering een land die dat wel accepteert, in aanmerking laten komen voor EU-toetreding?

In de kabinetsappreciatie worden er diverse misstanden in Turkije genoemd (blz 5). Het kabinet is van mening, net als de Europese Commissie, dat het toetredingsproces onder deze omstandigheden volledig stil moet blijven liggen. In hoeverre liggen de onderhandelingen daadwerkelijk stil? Gaan de onderhandelingen achter de schermen niet gewoon door?

Turkije bezet al ruim 40 jaar Noord-Cyprus. Eist de Europese Commissie terugtrekking van Turkije uit Noord Cyprus, als Turkije lid wil worden van de EU? Stelt de regering ook deze eis aan Turkije? Zo ja, is er al een datum vastgesteld waarop Turkije zich terugtrekt uit Noord-Cyprus?

De leden van de vaste commissie voor Europese Zaken zien uw reactie op deze brief graag binnen vier weken na dagtekening van deze brief tegemoet.

Voorzitter vaste commissie voor Europese Zaken
E.B. van Apeldoorn

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 10 juli 2018

Hierbij bied ik de antwoorden aan op de vragen n.a.v. de Mededeling inzake het EU uitbreidingsbeleid (COM(2018)450 final) en de Commissie-mededeling (COM(2018)65 final) en de kabinetsreacties. Deze vragen werden ingezonden op 19 juni 2018 met kenmerk 163025.01u.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
S.A. Blok

Antwoorden van de Minister van Buitenlandse Zaken op vragen n.a.v. de Mededeling inzake het EU uitbreidingsbeleid (COM(2018)450 final) en de Commissiemededeling (COM(2018)65 final) en de kabinetsreacties

De leden van de vaste commissie voor Europese Zaken, met uitzondering van de leden van de fractie van de PVV, vragen de regering nader toe te lichten hoe zij staat tegenover het uitbreidingsbeleid van de EU, het stabilisatie- en associatieproces en de bijbehorende middelen en instrumenten, die zijn aangevuld met een reeks vlaggenschipinitiatieven, in relatie tot het binden van de landen in deze regio aan Europa en integratie in de Europese waardengemeenschap. Kan de regering aangeven hoe zij deze aanvullende EU-inzet beoordeelt, mede in aanmerking genomen dat in het EU-uitbreidingsbeleid het uitgangspunt is conditionaliteit, vastgestelde criteria en het principe van de eigen verdienste? Acht de regering deze uitgangspunten van het EU-beleid in voldoende mate in balans met de omvang en aard van de steun die deze landen van de EU nu ontvangen en de problematiek die in deze landen speelt? Kan volstaan worden met de aanvullende vlaggenschipinitiatieven om deze landen duurzaam te binden aan Europa of vereist de geopolitieke situatie extra inspanningen van de EU en haar lidstaten?

Het kabinet steunt het «strikt en fair» toetredingsbeleid van de Europese Unie. De strikte voorwaarden van het toetredingsproces zijn immers de belangrijkste prikkel gebleken voor noodzakelijke hervormingen op het gebied van de rechtsstaat, democratisering, goed bestuur en de economie in de uitbreidingslanden. Deze hervormingen dragen bij aan stabilisering van deze landen en veiligheid in deze nabuurregio zijn daarmee ook in het directe Nederlandse belang. De betrokken regeringen zijn zelf primair verantwoordelijk voor het hervormingsproces. Het kabinet acht het positief dat de EU de landen hierbij ondersteunt met de middelen en instrumenten van het uitbreidingsbeleid. Het kabinet steunt de inzet van de Commissie op het gebied van de rechtsstaat, veiligheid en migratie, transport- en energieverbindingen, de digitale agenda en regionale verzoening en goed nabuurschap. Deze kerninitiatieven van de Westelijke Balkanstrategie van de Commissie betreffen immers terreinen die voor het hervormingsproces in en de stabilisering van deze landen van belang zijn.

Kan de regering aangeven op welke wijze Nederland de bilaterale betrekkingen met de afzonderlijke landen nader invult om deze landen te ondersteunen in aanvulling op het EU-beleid? Is de regering van mening dat deze bilaterale inzet qua omvang en aard in overeenstemming is met de belangen die Nederland heeft in deze regio en bij stabiliteit op de Westelijke Balkan?

Nederland ondersteunt de afzonderlijke landen via het MATRA-programma met gerichte projecten op het gebied van de rechtsstaat, mensenrechten en het verbeteren van publieke instanties. Daarnaast geven het regionale *Rule of Law* netwerk en een regionale stabiliteitscoördinator handen en voeten aan de inzet om de stabiliteit in de regio te versterken.

De leden van de fractie van de PVV hebben de volgende vragen aan de regering. De leden van de fractie van de SGP sluiten zich bij deze vragen aan.

In de kabinetsappreciatie op het uitbreidingspakket 2018 is aangegeven dat het uitgangspunt blijft dat het EU-uitbreidingsbeleid een investering is in vrede, veiligheid, welvaart en daarmee stabiliteit in Europa. Het kabinet

kan zich volledig vinden in het standpunt van de Commissie dat de Unie geen instabiliteit zal importeren. Daarnaast wil de Europese Commissie garanties inbouwen voor deze regio, zodat nieuwe lidstaten de toetreding van een buurland in de Westelijke Balkan niet kunnen blokkeren. Blijkt uit het streven van de Commissie naar garanties dat juist sprake is van een slechte onderlinge verstandhouding tussen landen in die regio? Zo ja, wordt er niet een kruitvat geïmporteerd met de Westelijke Balkan? Zijn er al eerder vergelijkbare voorwaarden in een toetredingsproces gehanteerd? Zo ja, bij welke (toetredende) lidstaten?

Met de Commissie is het kabinet van mening dat goed nabuurschap en regionale samenwerking essentieel zijn voor voortgang van de respectieve landen in het EU-toetredingsproces en dat bilaterale geschillen moeten zijn opgelost wil een land tot de Unie toetreden. Het kabinet deelt de visie van de Commissie dat een alomvattende, juridisch bindende normalisatieovereenkomst urgent en cruciaal is voor voortgang van Servië en Kosovo in hun respectieve toetredingstrajecten.

Albanië is een land dat lid is van de Organisation of Islamic Cooperation (OIC). De OIC is een organisatie die de Caïro-Verklaring van de Mensenrechten in de Islam heeft uitgebracht. Landen die lid zijn van het OIC onderschrijven deze verklaring, waarin is vastgelegd dat de mensenrechten in lijn moeten zijn met de sharia. In deze verklaring is vastgelegd dat er geen vrijheid van godsdienst is en er geen gelijke rechten zijn voor mannen en vrouwen. In hoeverre is een lidmaatschap van de OIC verenigbaar met het EU-lidmaatschap?

De Europese Commissie noemt als belangrijke aandachtspunten in de uitbreidingslanden onder andere de verbetering van de vrijheid van meningsuiting en het garanderen van de rechten van vrouwen. De Caïro-Verklaring beperkt de vrijheid van meningsuiting (artikel 22). Vrijheid van meningsuiting is echter in strijd met de sharia. Ook voorziet de sharia in een minderwaardige positie van de vrouw. Is de regering het eens met de stelling dat de vrijheid van meningsuiting in strijd is met de sharia? De leden van de PVV ontvangen graag een gemotiveerd antwoord. Accepteert de regering de ondergeschikte positie van de vrouw? Zo nee, hoe kan de regering een land die dat wel accepteert, in aanmerking laten komen voor EU-toetreding?

Het lidmaatschap van de EU sluit niet uit dat een land lid is van andere organisaties. Het lidmaatschap van de EU brengt wel met zich mee dat aan alle strikte voorwaarden moet zijn voldaan, inclusief de voorwaarden op het gebied van de fundamentele rechten.

In de kabinetsappreciatie worden er diverse misstanden in Turkije genoemd (blz 5). Het kabinet is van mening, net als de Europese Commissie, dat het toetredingsproces onder deze omstandigheden volledig stil moet blijven liggen. In hoeverre liggen de onderhandelingen daadwerkelijk stil? Gaan de onderhandelingen achter de schermen niet gewoon door?

De toetredingsonderhandelingen met Turkije zijn effectief tot stilstand gekomen en er kunnen geen hoofdstukken worden geopend of gesloten, zoals herbevestigd door de Raad op 26 juni 2018.

Turkije bezet al ruim 40 jaar Noord-Cyprus. Eist de Europese Commissie terugtrekking van Turkije uit Noord-Cyprus, als Turkije lid wil worden van

de EU? Stelt de regering ook deze eis aan Turkije? Zo ja, is er al een datum vastgesteld waarop Turkije zich terugtrekt uit Noord-Cyprus?

Bij het openen van de toetredingsonderhandelingen met Turkije in 2005 heeft de Raad bepaald dat de voortdurende steun van Turkije voor de inzet om tot een alomvattende oplossing voor de Cyprus kwestie binnen het VN raamwerk te komen en voortgang van normalisatie in de bilaterale relaties met EU-lidstaten waaronder Cyprus, mede de voortgang in het EU-toetredingsproces van Turkije zullen bepalen. Het kabinet betreurt dat de door de VN geleide gesprekken inzake Cyprus niet hebben geresulteerd in een oplossing en is met de Commissie van mening dat volledige implementatie van het Ankara Protocol essentieel is. Het kabinet moedigt daarnaast de betrokken partijen aan om de eenwordingsonderhandelingen aangaande de Cypruskwestie te hervatten.